

Innehåll

	sida
Ordföranden har ordet	1
Riksstämman 2004	2
Från utbildningsutskottet	3
Verksamhetsberättelse	4
Nationellt Core Curriculum	7
Redaktören har ordet	8
Dagordning för Vårmetet	8

Ordföranden har ordet

Svensk neurologi har under senaste tiden uppmärksammats i flera mediala sammanhang. I ett temanummer av den oberoende tidskriften *Incitament* – för en hälso- och sjukvård i förvandling, skildras neurologi i Utveckling med en inledande exposé av årets Ingvar pristagare Sten-Magnus Aquilonius. I *Dagens Medicin* har artiklar publicerats som behandlat trombolys och behovet av ökad remittering till epilepsikirurgisk behandling. TV har speglat olika neurologiska sjukdomsgrupper, det fantastiska programmet om ALS med Ulla-Carin Lindquist, och programmet *Fråga Doktorn* som nyligen handlade om epilepsi.

Vi har i styrelsen fört diskussioner om hur neurologin ska torgföras för att väcka uppmärksamhet kring våra patienter med neurologiska sjukdomar, och deras behov av god tillgång till neurologisk expertis och neurologisk vård. Att media har en stor genomslagskraft är odiskutabelt, och att vi måste lära oss samverka med media och dra nytta av uppmärksamhet kring neurologiska sjukdomstillstånd för att sprida kunskap om neurologiska behov både till kollegor inom andra specialiteter och till vår omvärld utanför professionen. Under våren 2004 har SNF kontaktat Hjärnfondens representanter för en

diskussion om samverksamhetsprojekt i syfte att uppmärksamma behovet av ytterligare neurologiska vårdinsatser på såväl region som länsjukhus nivå, och en presentation kommer att ges i samband med vårmötet i Malmö.

Ekonomiska bidrag från SNF har lett till en fördubbling av SK-kurs utbudet, utbildning för blivande specialister i neurologi. SNF kommer i framtiden få en mer betydelsefull roll för att tillse att vidareutbildningsbehovet av färdiga specialister blir tillgodosett. Vi har idag ett nationellt fortbildningsprogram för specialister med riksstämme-symposier och vårmötet. Många fortbildningsaktiviteter är finansierade av läkemedelsindustrin, ett samarbete mellan läkare och industrirepresentanter som idag är starkt ifrågasatt. Uppmärksamheten kring läkarnas relation till läkemedelsindustrin har lett till att flera landsting redan stoppat, eller funderar på att stoppa, all industrifinansierad utbildning, utan dialog med professionen och utan att presentera trovärdiga alternativ. För att landstingen i framtiden ska ta sitt ansvar och betala för läkarnas kompetensutveckling krävs initiativ också av specialistföreningarna. En möjlighet är framtagande av en fortbildningsbok för individuell dokumentation av fortbildningsaktiviteter eventuellt med ett poängsystem motsvarande det Europeiska CME-poängsystemet. Viktiga frågor att diskutera på årets vårmöte när vi alla träffas i Malmö.

Årets SNF stipendiater har utsetts och tilldelats bidrag. Lisa Bjartmar, Lund, får 15 000 kr till för studiebesök vid the Cleveland Clinic Foundation, Ohio, USA för att studera ALS och epilepsi verksamheten. Elisabeth Lindmark, Umeå,

får 10 000 kr för en studieresa till Queens Square i London, för att studera bedömning och utredning av patienter med Parkinsons sjukdom. SNF önskar stipendiaterna lycka till och framgång i sitt arbete med framtidens neurologi. SNF är stolt över att kunna bidra till kunskapsutbyte och internationalisering av svensk neurologi.

Under 2003 har diskussioner förts om att lägga ner den Nordiska Neurologiska Föreningen p.g.a. att denna samarbetsform anses ha spelat ut sin roll, och den kommande Nordiska Neurologkongressen i Köpenhamn 4-5 maj blir troligtvis det sista mötet i föreningens regi. I framtiden kan man tänka sig ett nordiskt forum, kanske i samband med en Europeisk Neurologkongress såsom EFNS istället, frågan finns på agendan till årsmötet. De nordiska kollegerna kommer att bjudas in till SNFs vårmöte 2004. Malmögruppen har satt ihop ett mycket spännande program, ett nytt avstamp för nordiskt samarbete, med ett program som ger oss ett efterutbildningsmöte med kvalitéer för kompetensutveckling på såväl nationell som nordisk nivå. Jag ser fram emot att möta Sveriges neurologer och neurosjuksköterskor vid vårmötet i Malmö den 5-7 maj. Nytt för i år är att mötet utformats med ett genomgående tema, strokevården kommer att belysas ur olika aspekter med fokus på alla delar av vårdkedjan. Stimulerande diskussioner på kommande årsmöte och vid vetenskapliga presentationer väntar oss alla som deltar. Vi ses i Malmö!

Kristina Källén
Ordförande

Riksstämman 2004

Neurosektionen har anmält tre symposier till Svenska läkarsällskapet till Riksstämman 2004. Anmälningar präglas

av att årets tema är "Barnet - den växande individen". Förslagen till symposierna rör spasticitet, tonårsneurologi och evidensbaserad diagnostik av vanliga neurologiska sjukdomar, och är alla tre multidisciplinära samarbeten. Vi fyra vetenskapliga sekreterare för neurologi, neurokirurgi, neurofysiologi och neuroradiologi har i vår anmälan önskat mer tid för fria föredrag baserade på abstracts.

Högspecialiserad sjukvård

Svenska Läkarsällskapet och Läkarförbundet har bett SNFs styrelse att ha synpunkter på departementspromemorian "Högspecialiserad sjukvård – kartläggning och förslag". Promemorian berör både kliniker och forskare. Den finns att läsa på:
<http://www.regeringen.se/propositioner/ds/ds2003.htm>. Ev. synpunkter kan skickas till styrelsen. Remisstiden går ut den första juni.

Visst kan Du bedöma det intrakraniella trycket på akutmottagningen!

Vi lär många kliniska tecken inom neurologin. Babinskis tecken är nog det mest kända och ett av de mera användbara som tecken på fokal CNS-skada. Vem kan inte "dra en Babinski"! Emellertid är undersökningstekniken och hur en "Babinski" ska se ut omtvistade spørsmål. Många läkare anser nog att det är svårare att undersöka huruvida förhöjt intrakraniellt tryck förligger, trots att undersökningen för detta är mer rättfram.

Spontana venpulsationer har varit kända sedan 1800-talet. Nittio procent av alla människor uppvisar spontana pulssynkrona venpulsationer i ettdera ögat. Uppkomstmekanismerna för dem är komplicerade och involverar de tryckgradienter som uppstår mellan trycken arteriellt, intraokulärt, subaraknoidalt och i retinala vener.

Levin (1) publicerade 1978 ett arbete i vilket han visade att förekomsten av spontana venpulsationer utesluter intrakraniellt tryck $>19 \text{ cmH}_2\text{O}$ med stor säkerhet. Det negativa prediktiva värdet var 100% i hans undersökning.

Man ser spontana venpulsationer endast över papillen. Medikamentell dilatation av pupillen eller lätt manuellt tryck på ögongloben kan öka chansen att se pulsationerna.

Eftersom det intrakraniella trycket kan variera över tiden, t.ex. vid pseudotumor cerebri, kan man inte använda tecknet till att utesluta sjukdom i varje fall. Undersökningens värde begränsas också av att tio procent av befolkningen inte har spontana venpulsationer, och det gäller samma sak för detta tecken som för andra nämligen att det måste sättas i relation till sjukhistoria och andra fynd i nervstatus. Väl att märka, neuroradiologiska metoder mäter inte det intrakraniella trycket.

Den största bristen i Levins undersökning är kanske att han undersökte alla personer själv och att vi inte vet om han kände till patienternas intrakraniella tryck. Huruvida undersökning av förekomsten av spontana venpulsationer är en effektiv och säker metod i kliniskt vardagsarbete på en akutmottagning är okänt, men kanske ska vi lägga mer vikt vid att lära studenter och läkare under utbildning att observera spontana venpulsationer än att bedöma andra detaljer av ögonbotten?

- (1) The clinical significance of spontaneous pulsations of the retinal vein. Arch Neurol. 1978;35:37-40.

Peter Mattsson
Vetenskaplig sekreterare

Från Utbildningsutskottet

Arbetet med översyn av ST-utbildningsboken pågår. De flesta, men inte alla, universitets- och regionkliniker har lämnat synpunkter. Arbetet är ännu inte färdigt, men som en delrapport kan meddelas att de flesta som lämnat synpunkter uttrycker en tillfredsställelse med stora delar av nuvarande målbeskrivning och utbildningsplan i neurologi. De frågor som tas upp gäller främst hur randutbildningar ska se ut och vilken omfattning de olika randutbildningsämnena ska ha; handledarens roll; examinationsformen och smärre uppdateringar av innehåll, t ex trombolys.

Vår översyn av utbildningsboken i neurologi sker parallellt med en översyn av ST-läkarsystemet inom Svenska Läkaresällskapetets utbildningsdelegation och ett möte för alla sektioners utbildningsutskott är planerad under våren med den uppmanande rubriken: ”ST-läkarna är vår framtid”.

En av de frågor som diskuteras flitigt både i Sverige och utomlands är hur randutbildningen ska utformas. Den europeiska tendensen är att tonvikten under specialistutbildningen läggs på neurospecialiteter, medan anknytningen till invärtesmedicin blir allt svagare. Enligt det föreslagna EU-baserade rekommendationerna för specialistutbildning i neurologi (www.uems.org/neuro) är invärtesmedicin en frivillig tilläggstjänstgöring och inte obligatorisk för blivande neurologer. Enligt rapport från Norge och Danmark tycks detta gälla även våra nära grannar.

Beträffande examinationsformer drivs i Europa på flera håll en successiv

utvärdering av den blivande specialisten på olika sätt. Det förekommer bl a utvärderingssystem där den blivande specialisten årligen får lämna in "loggbok" över det gångna årets aktiviteter, undersökta patienter med olika diagnoser etc. Loggboken evalueras sedan av en kommitté som ev. föreslår kompletteringar om det behövs. Ett sådant system kräver relativt stora personalresurser (och budget med finansiering) för att genomföra.

Sten Fredrikson

Kom ihåg!

Svenska Neurologföreningens Vårmöte i Malmö

5 – 7 maj 2004

Programmet finns på hemsidan

Förlängd anmälningstid till 16:april

Verksamhetsberättelse för Svenska Neurologföreningen, verksamhetsåret 2003-2004

Styrelsen för Svenska Neurologföreningen vill härmed avge följande redogörelse för verksamheten under det gångna verksamhetsåret

Styrelse och funktionärer

Föreningens styrelse har under året haft följande sammansättning:

Ordförande:

Kristina Källén, Lund

Vice ordförande:

Jan Lycke, Göteborg

Facklig sekreterare:

Elisabet Waldenlind, Huddinge

Vetenskaplig sekreterare:

Peter Mattsson, Uppsala

Skattmästare:

Aina Ågren-Wilsson, Umeå

Övriga ledamöter:

Fredrik Wallentin, Örebro

Håkan Askmark, Uppsala

Marco Brizzi, Malmö

Svend Marup-Jensen, Helsingborg

Kvalitetsutskottets ordförande:

Sven Pålhagen, Huddinge

Utbildningsutskottets ordförande:

Sten Fredrikson, Huddinge

har varit adjungerade till styrelsens sammanträden.

Övriga funktionärer:

Revisorer:

Ritva Matell, Stockholm

Erik Rydin, Stockholm

Valberedning:

Håkan Lundh, Halmstad, ordf

Margareta Samuelsson, Örebro

Lars Forsgren, Umeå

Styrelsen har under verksamhetsåret haft 2 protokollförda sammanträden.

Medlemmar

SNF hade vid föregående verksamhetsårs utgång 397 medlemmar.

Föreningen hade 404 medlemmar den 31 januari 2004.

Ekonomi

Årets inkomster var totalt 172.860 kr, en utgiftsminskning på 55 309 kr jämfört med föregående verksamhetsår. Utgifterna under året uppgick till 270.534 kr, vilket ger ett resultat på -97.674 kr, och en minskning av tillgångarna från 465.567 kr år 2003 till 367.892 kr i år. En ökning av

inkomsterna förutspås under kommande år till följd av att vårmötet avgiftsbelagts i enlighet med årsmötesbelut 2003. Styrelsen har uppskattat ett utrymme finns för utbetalning av stipendier och ekonomiska bidrag till SK-liknande kurser motsvarande max 100.000 kr under kommande verksamhetsår.

Remisser, nomineringar och kontaktpersoner

Följande remisser har besvarats av föreningens vetenskapliga sekreterare under året. Utlåtande av nedan namngivna personer har legat till grund för remissvar.

- Förslag till klassifikation av åtgärder inom vård och omsorg (KÅVO);
Bo Höjeberg
- Yttrande angående Ds 2003:57 –
Transplantationer räddar liv;
Marco Brizzi
- Utvärdering av specialistkompetens;
Fredrik Wallentin, Sten Fredriksson
- SK-kurser och annan extern vidareutbildning för blivande specialister;
Fredrik Wallentin, Sten Fredriksson
- Yttrande över skandinaviskt ”state of the art” dokument om Duchennes muskeldystrofi (DMD);
Björn Brådvik

Ett flertal enkäter avseende neurologins utbyggnad och aktuell dokumentation av fortbildningsaktiviteter har besvarats under året.

Elisabet Waldenlind, Huddinge, har av Föreningens utsetts till ny expert för att bistå läkemedelsförmånsnämnden i arbetet med genomgång av medel vid migrän

Professor Ellinor Ben Menachem, Göteborg, har av SNF nominerats till ledamot i läkemedelsrådet

Professor Sten Fredriksson har utsetts till SNFs granskare av kurser för IPULS Professor Sten-Magnus Aquilonius, Uppsala, har tilldelats Ingvarpriset i klinisk neurovetenskap 2003

Internationell representation

Följande personer har under året representerat Föreningen:
Nordiska Neurologföreningens styrelse:
Jan Lycke
European Federation of Neurological Societies (EFNS):
Sten Fredriksson
EU:s specialistsektion för neurologi (UEMS) och European Board of Neurology:
Sten Fredriksson
World Federation of Neurology (WFN):
Sten-Magnus Aquilonius

Svensk representation

Följande personer har under året representerat föreningen:
Svenska Läkaresällskapets årsmöte:
Kristina Källén
Läkarförbundets representantskapsmöten:
Jan Lycke, Kristina Källén

Medlemsbladet och Hemsidan

Svend Marup-Jensen, Helsingborg, är redaktör för medlemsbladet och föreningens hemsida. Medlemsbladet har under året utkommit med 2 nummer och samma utgivningstakt planeras fortsättningsvis. Ämnen av huvudsakligen fackligt intresse och av betydelse för utveckling av svensk neurologi har behandlats. Hemsidan har utökats under det gångna året. Det har skett en fortlopande uppdatering; möten och kurser har snabbt och tidigt kunnat annonseras från arrangörernas sida. Tidigare skrivelser från specialistexamina finns tillgängliga. Länksamlingen har supplerats.

Vårmetet 2003

Vårmetet 2003 avhölls i Umeå. Uppslutningen var mycket god från såväl Föreningens medlemmar som från neurosjuksköterskor och paramedicinare. Det vetenskapliga programmet höll hög klass och ett varierat program med parallellsymposier möjliggjorde för deltagarna att välja ett personligt utbildningspaket. Föreningen vill rikta ett stort tack till Lars Forsgren med medarbetare som arrangerade mötet.

Riksstämman 2003

SLS riksstämma avhölls i Stockholm under temat den åldrande människan, anslutning var god från neuroföreningarnas medlemmar med avseende på såväl bidrag som deltagande vid de vetenskapliga sessionerna och posterutställning. Nytt för året var ett utökat antal neurorelaterade symposier och neurospecialiteternas program sträckte sig över två dagar. Årets gästföreläsning hölls av professor Bengt Winblad, Karolinska Institutet, Neurotecinstitutionen, och behandlade ämnet Alzheimer-etiologi, patologi och behandlingsmöjligheter.

Ingvarföreläsningen hölls av Professor Sten-Magnus Aquilonius, 2003 års mottagare av Ingvar-priset i klinisk neurovetenskap.

Verksamhetsrapporter från utskotten

Kvalitetsutskottet (Sven Erik Pålhagen)

Kvalitetsutskottet har haft följande sammansättning; Sven Pålhagen, Jan Fagius och Håkan Lundh. Kvalitetsutskottets arbete med prioriteringsprocesser har avslutats och redovisats på ett möte den 8 december 2003 i Läkarsällskapets regi och fortsättning av prioriteringsarbetet får nu ske på lokala initiativ. De utarbetade listorna med bedömningsgrunder för

vertikala prioriteringar kommer inte att ligga till grund för horisontella politiska prioriteringar, bedömningsgrunderna är således inte utarbetade för prioriteringar mellan specialiteter. En sammanställning av framtagna modeller kommer att bifogas utskick av verksamhetsberättelsen så att användbarheten kan testas på respektive enhet.

Utbildningsutskottet (Sten Fredrikson)

Utbildningsutskottet inom Svenska Neurologföreningen (UU-SNF) har från och med höstterminen 2002 följande sammansättning: Sten Fredrikson, Huddinge, ordförande; Fredrik Wallentin ST-representant; Olof Häggblom, Hudiksvall, länsneurolog; Arne Lindgren, Lund; Kristina Malmgren, Göteborg; Lars Rönnbäck, Göteborg

UU-SNF ordförande har arbetat med granskning av kurser för det nya utbildningsinstitutet för läkare (IPULS) och har deltagit i flera möten där IPULS verksamhet diskuterats. Arbetet med omarbetning av den svenska utbildningsboken har fortlöpt under det gångna verksamhetsåret.

Socialstyrelsen kursutbud inom neurologi var 2003:

- Akut Neurologi, Umeå
Jan Malm
T Bergenheim
S Naredi
- Stroke i akutskedet, Uppsala
A Terént
- Stroke, Umeå
P Wester
B Carlberg
J Malm
- Behandling av kronisk smärta, Göteborg
C Mannheimer
T Eliasson

Neurologföreningens hemsida har fått ny adress:

<http://www.neurologforeningen.org>

Neurologföreningen har beviljat bidrag till följande kurser:

Startbidrag 2003;

- Neuroimmunologi, Göteborg
O Andersen

Stimulansbidrag 2003;

- Motorikstörningar Uppsala
H Askmark
SM Aquilonius
- Epilepsi hos barn och vuxna Lund
K Källén,
J Lundgren

SNF Stipendiater 2003

15 000 kr har utdelats till Lisa Bjartmar, Lund, för studiebesök vid the Cleveland Clinic Foundation, Ohio, USA, för att studera ALS- och epilepsi-verksamheten. 10 000 kr har utdelats till Elisabeth Lindmark, Umeå, för en studieresa till Queens Square i London, för att studera bedömning och utredning av patienter med Parkinsons sjukdom.

Slutord

Svenska Neurologföreningens arbete har under det gångna året varit fortsatt fokuserat på utbildnings och rekryteringsfrågor. Föreningens satsning på ekonomiskt stöd till kurser har lett till ett fortsatt ökat utbud av SK-liknande kurser i neurologi under 2003. Föreningens stipendier har möjliggjort studiebesök och gästtjänstgöring på utländsk klinik för enskilda personer.

Under verksamhetsåret har arbetet med en översyn av målbeskrivningen för specialistutbildningarna koordinerats av utbildningsutskottet och målsättningen är

att revideringen av utbildningsboken i neurologi ska vara klar till årsmötet. Fokus för SNFs arbete ändras över tiden och under kommande år förutspås ökade ansträngningar för stöd och åtgärder för att säkra kompetensutvecklingen för färdiga specialister.

SNF har även tagit initiativ för bättre villkor för neurologisk forskning. På uppdrag av årsmötet har en skrivelse sammanställd av den vetenskaplige sekreteraren Peter Mattsson skickats till Vetenskapsrådet med påskrift av professorer och lektorer i neurologi från samtliga svenska institutioner med anledning av att det saknas en beredningsgrupp för ämnet neurologi vid ansökningar om forskningsmedel från Vetenskapsrådet.

Under 2003 har beslut tagits att lägga ner den för Nordiska Neurologiska Föreningen p.g.a. att denna samarbetsform anses ha spelat ut sin roll, och den kommande Nordiska Neurologkongressen i Köpenhamn 4-5 maj blir troligtvis det sista mötet i föreningens regi. Istället kommer de nordiska kollegerna att bjudas in till de nationella årsmötena vilket skett vid SNFs vårmöte 2004. Ett nytt avstamp för nordiskt samarbete med program för ett efterutbildningsmöte med kvalitéer för kompetensutveckling på såväl nationell som nordisk nivå.

Nationellt Core Curriculum Neurologi

Nationellt core curriculum innehåller vanliga och viktiga neurologiska och neurokirurgiska sjukdomstillstånd. Kunskaperna ger möjlighet för AT-läkaren att handlägga patienter med symtom från nervsystemet och en solid grund för fortsatt kunskapsinläring inom neuroområdet.

Finns nu av utrymmesskäl publicerat på hemsidan under fliken: **spec.utbildning**

Dagordning vid Svenska Neurologföreningens årsmöte

Fredagen den 7 maj 2004

- § 1. Mötets öppnande
- § 2. Val av mötesordförande
- § 3. Val av årsmötessekreterare
- § 4. Val av justeringspersoner tillika rösträknare
- § 5. Fastställande av dagordning
- § 6. Styrelsens verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2003-2004
- § 7. Ekonomisk rapport och bokslut för verksamhetsåret 2003-2004
- § 8. Revisorernas berättelse för verksamhetsåret 2003-2004
- § 9. Fastställande av årsavgift för verksamhetsåret 2003-2004
- § 10. Val av
 - a. styrelseval
 - b. revisorer
 - c. representanter och ersättare vid SLS fullmäktige
 - d. valberedning
 - e. representanter i NNF, EFNS, UEM
 - f. representant i WFN
- § 11. Föreningens firmateckningsrätt
- § 14. Rapport från utbildningsutskottet
- § 15. Rapport från kvalitetsutskottet
- § 16. Föreningens hemsida
- § 17. Övriga frågor

Ordföranden Lund 2004 03 07

Redaktören har ordet

Anna Edelvik, ST-läkare från Uppsala, som fick ett stipendium förra året av SNF för gästtjänstgöring i Tyskland, har skickat en reserapport. Tyvärr kommer den inte med i detta nummer av bladet men kommer att finnas på hemsidan.

Protokoll fört vid Svenska Neurologföreningens styrelsemöte 28 januari 2004 finns på hemsidan.

I detta utskick finns utöver medlemsbladet material från The Swedish Movement Disorder Society, från arrangörerna av årets Vårmöte och från EFNS.

Fredrik Walentin som är ST-läkare vid neurologiska kliniken i Örebro har nu kommit in i styrelsen och är ny "webmaster" med ansvar för det tekniska arbetet med hemsidan.

Arbetet med att förbättra hemsidan pågår för fullt. Vi har nu av utrymmesskäl fått nytt webhotell och därför även nytt domännamn:
<http://www.neurologforeningen.org>
Hemsidan kan dock fortsatt nås genom Svenska Läkaresällskapets hemsida.

Enligt uppdraget från förra vårmötet håller vi på att utveckla ett "message board", dvs att neurologföreningens medlemmar kommer att kunna logga in sig på ett forum där enbart neurologer har tillträde. Det ska där vara möjligt att publicera avidentifierade patientfall för diskussion, söka nya kolleger eller vikarier, sälja sin båt eller vad medlemmarna väljer att göra av sidan.

Alla förslag till namn på föreningens "message board" mottages med tacksamhet!

Förslag eller material till medlemsbladet kan skickas till medlemsbladets redaktör: Svend Marup-Jensen, Helsingborgs Lasarett, 251 87 Helsingborg, tel: 042-10 00 00 eller e-mail: svendmarup.jensen@helsingborgslasarett.se

Nästa nummer planeras att utkomma oktober 2004.

Sista materialdag en månad före!